

Sadržaj

Događaji

Saopćenja za javnost

Mediji o medijima

Konkursi

Linija za pomoć novinarima

Ako ne pomognemo sami sebi, sve će biti uzalud!

Piše: Amina Čorbo Zećo

Radnice bez radnog vremena

Piše: Arijana Saracović Helač

Politika kažnjavanja onih koji napadaju novinarke mora zaživjeti

Piše: Biljana Radulović

Seksualno uznemiravanje je vid pritiska o kojem novinarke ne govore

Piše: Nermina Omerbegović

Zaštita novinarki od diskriminacije s aspekta rada Institucije ombudsmena

Piše: Edin Ibrahimefendić

Solidarno, uz svakog od nas

Piše: Vanja Stokić

Glasovi novinarki: Put istine najbolja je odbrana protiv napadača

Uvodnik

Biti novinarka u BiH: Profesija kao „opravdanje“ za napade, uvrede i seksizam

„Polovnjače“, „prostitutke“, „nakaze“, „k..ve“, „kučke“ - ovo su samo neki od epiteta kojima korisnici društvenih mreža, anonimni komentatori na web portalima, ali i državni službenici i visoki politički funkcioneri, gotovo svakodnevno „časte“ novinarku u Bosni i Hercegovini. Nemoguće bi bilo nabrojati sve, što verbalne, što fizičke napade kojima su bh. novinarke bile izložene od rata do danas, i to isključivo iz jednog jedinog razloga - jer su odabrale novinarstvo kao svoju profesiju.

Novinarke u BiH većinom ne prepoznaju nasilje ili napade na njih kao rodno motivirane, i to je ono što posebno zabrinjava. Njihova najčešća reakcija je „ma, pusti, ignoriši to“, blokiraj na Facebooku onoga ko te vrijeda ili šalje prijeteće poruke u inbox, nemoj odgovoriti političaru istom mjerom na uvredu - jer ipak je on „poznati“ dužnosnik koji ima uticaj i moć u državi, a ti si samo „obična“ novinarka... Rijetke su kolegice koje odluče javno i otvoreno progovoriti o ovakvim stvarima, suprotstaviti se i pružiti otpor, prijaviti slučaj nadležnim institucijama. Ono što je sigurno jeste da se napadi, prijetnje ili drugi oblici kršenja prava novinarki manifestuju na drugačiji način nego kod njihovih muških kolega, a karakterišu ih posebna brutalnost, uvrede na račun fizičkog izgleda, „prebiranje“ po privatnom životu i porodicu, govor mržnje i općenito, dugotrajna i ciljana usmjerenošć na određenu osobu, često kroz online nasilje i organizirane „hajke“ na društvenim mrežama.

U maju prošle godine, kada je Udruženje/udruga BH novinari organizovalo prvu konferenciju o položaju i zaštiti novinarki, nastala je inicijativa za formiranje Mreže novinarki u Bosni i Hercegovini kao potreba za jačanjem solidarnosti unutar profesije, ali i stvaranja mehanizma koji će omogućiti efikasnu borbu za dostojanstven rad i profesionalni integritet medijskih djelatnika. To se ne odnosi samo na atake na novinarku zbog obavljanja njihovih profesionalnih zadataka, već i na načine na koje se može unaprijediti poštivanje ženskih prava općenito i osigurati veća zastupljenost žena na uredničkim i menadžerskim pozicijama u medijima.

Događaji

4.12.2019.
LGBTQ zajednica živi u strahu od diskriminacije i nasilja

3.12.2019.
Zajedničkim djelovanjem do sigurnijeg okruženja za žene

30.11.2019.
Mediji trebaju biti u službi zaštite ženskih ljudskih prava

22.11.2019.
Pritisci političara, cenzura i ekonom-ska nesigurnost svakodnevničica većine novinara u BiH

21.11.2019.
Javna diskusija u Bihaću: Zaštita ranjivih grupa kroz medijske sadržaje je zadaća novinara

Saopćenja za javnost

22.11.2019.
Svi novinari u Zenici moraju imati pristup sjednicama Gradskog vijeća

Mediji o medijima

5.12.2019.
Saudijska Arabija preuzeila presje-danje G20, a hapšenja novinara se nastavljaju

3.12.2019.
Putin potpisao zakon usmjeren ka blogerima i novinarima

29.11.2019.
Tragedija na radnom mjestu: Novinarku ubio suprug jer nije htjela da napusti posao

28.11.2019.
Spremnost Tužilaštva ZDK da sprječe prijetnje novinarima

Konkursi

Forma.Com d.o.o. traži urednika/cu portala.
Rok za prijavu 14.12.2019.

Futurist Hub d.o.o. traži novinara.

Rok za prijavu 18.12.2019.

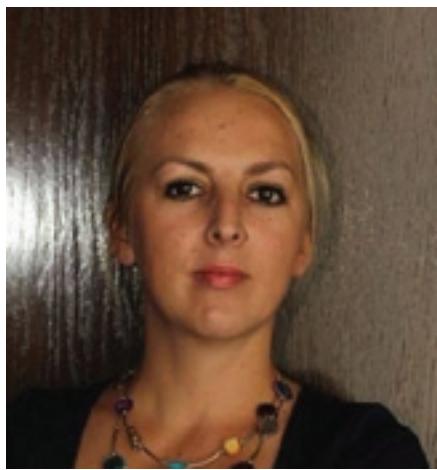
Bitno je napomenuti da je Mreža novinarki otvorena za sve žene iz medijske industrije: lektorice, kameranke, montažerke, grafičke dizajnerice, foto-reporterke..., kao svojevrsna „sigurna kuća“ za sve novinarke i medijske djelatnice, koja će solidarno i efikasno štititi njihova prava, dostojanstven i plaćen rad i zagovarati jednak pristup vodećim pozicijama u medijima.

Prema istraživanjima Udruženja BH novinari, žene zauzimaju manje od 30 posto rukovodećih pozicija u bh. medijima. Mediji u kojima su radni uvjeti dobri, plate redovne, a prava žena se poštuju, više su izuzetak nego pravilo. Mnoge mlade novinarke kada tek počnu raditi nailaze na seksizam na radnom mjestu, a zbog neiskušta i nepoznavanja vlastitih prava ne znaju kako se tome suprotstaviti. Čak 83,7% ispitanica smatra da je mobing nad novinarkama dijelom, ili u potpunosti prisutan u medijima u BiH¹.

Maja Radević, urednica biltena E-novinar

¹Amer Džihana, „Žene i mediji - zaposlenice i upravljačke strukture“, Sarajevo, april 2018.

Zarfa Hrnjić Kuduzović, Zlatiborka Popov Momčinović, Amela Delić, “Položaj novinarki u BiH - interdisciplinarna studija

Ako ne pomognemo sami sebi, sve će biti uzalud!

Piše: Amina Čorbo Zećo

Veliki broj napada na novinare iza kojih stoje politički zvaničnici, policijski članovi navijačkih grupa, ostaje nekažnjen, što motiviše druge napadače da bez imalo zadrške „pravdu“ uzmu u svoje ruke.

Svjesni su novinari svog položaja, ali šamar koji su primili od federalnih zastupnika u Zastupničkom domu, kada su odbili prijedlog da se na sjednici razmatraju izmjene Krivičnog zakona FBiH kako bi se pronašao model zaštite novinara, još uvijek zvoni! A, i što bi to oni činili, kada su upravo političari ti koji najčešće napadaju, pritišću... Ovako smo došli u situaciju „kadija te tuži, kadija ti sudi“.

Lokalni moćnici i nedostatak odvažnosti

Čudi da parlamentarci nisu usvojili zakone kojima će novinarima nametnuti da prije objave traže odobrenje od onih o kojima pišu, a da strahuju od moćnika, jer šta tamo neko „piskaralo“ ima da otkriva korupciju, nepotizam, sve loše poteze vladajućih zbog kojih društvo strmoglavo klizi na dno.

Prosječni moćnik otprilike ovako misli: ljudi su glasali, izabrali nas, dobro, malo se i kralo, šta sada imate vi pisati – mi smo vlast, moć, a račune ne polažemo nikom! To što demokratija ne može da funkcioniše bez novinarstva, ne zabrinjava političku elitu.

Pulicer je još davno rekao, a pravi novinari to slijede: „Novinarstvo se uvijek mora suprotstavljati privilegiranim klasama i pljačkašima javnog novca, nikada mu ne smije nedostajati saosećanja sa siromašnima, ono mora uvijek ostati odano javnom dobru, ne smije se nikada zadovoljiti prostim štampanjem vijesti, mora uvijek biti u potpunosti nezavisno, i nikada ne smije okljevati da napadne nepravdu, kako onu u vidu predatorske plutokratije, tako i onu u vidu predorskog siromaštva.“

I upravo zbog ovoga ne pravim rodnu razliku – napad na novinara je napad na novinarstvo, bez obzira da li to časno zanimanje radi muškarac ili žena. Hrabrost je podjednaka. Danas je hrabro biti novinar bilo gdje u svijetu, a posebnu težinu ima ovo zanimanje u Bosni i Hercegovini, kada ste sami protiv svih – političara, sistema, nezadovoljnog konzumenta, letargične javnosti, PR službenika (na jednog novinara ih dođe osam), koji nerijetko guraju korporativnu priču...

Posebna dimenzija je unutar samih redakcija. Nedostaje nam odvažnosti – a tome svjedoči podatak s početka ovog teksta, da je federalni Parlament odbio razgovarati o većoj zaštiti novinara. Kolega koji je pratilo rad Parlamenta uznemireno me zove, pita da li će napustiti sjednicu, da li ćemo mi kao medij bojkotirati rad Parlamenta? Dugo mi je trebalo da mu dam odgovor, ali sam odlučila da ostane, jer on kao pojedinac ne može mnogo promijeniti, a drugi ipak nemaju snage da ga prate.

Zaštititi nezavisne medije

I sada dok ovo pišem, razmišljjam jesmo li trebali donijeti drugačiju odluku, čisto kao u onoj priči kada je mrav gasio požar, da se zna na kojoj smo strani!

U tome je ključ – kada shvatimo da novinar uredniku može nametnuti ideju, da urednik vlasniku može dočarati bit novinarstva, i kada svi mediji u državi časno stanu u odbranu profesije, cijeneći je više i jače, možda nećemo strahovati od brutalnosti i ponižavanja.

Moramo, to nam je dužnost i obaveza, izgraditi i zaštititi raznoliku i uistinu nezavisnu štampu kako bi pravi novinari mogli obavljati kritički posao koji vole i koji je neophodan za funkcioniranje demokratije - u su-

*„Napad na novinara
je napad na novi-
narstvo, bez obzira da
li to časno zanimanje
radi muškarac ili
žena. Hrabrost je pod-
jednaka“*

protnom, ostat čemo u totalnom mraku.

A, da bismo to uspjeli prvo moramo pomoći sebi, pa onda i drugima. Do tada, sve je uzalud.

Radnice bez radnog vremena

Piše: Arijana Saracović Helač

Mjesec je prošao, a još mi odjekuju glasovi sa sarajevskog performansa i izložbe novinarki. Ti glasovi svjedoče sve strahote s kojima se profesionalne novinarke susreću. Trpe ih od svojih šefova, predstavnika političkih partija, stvarnih i anonimnih vlasnika profila na društvenim mrežama, pa sve do teških kriminalaca i mafije. Mi smo „nesposobne, glupe, imamo ciklus i hormonalne poremećaje, kurve smo, ružne smo, domaćice“, itd. Sve smo barem jedanput takve „bile“. Mi, novinarke. A ustvari, većina smo odane svojoj profesiji, znanju, ljubavi i istini. Mi smo samo jedna iz mase obespravljenih građanki i građana, koje peremo, čistimo, kuhamo, i to najčešće dok drugi spavaju. Hronično smo umorne, ali istovremeno i spremne za rad.

Dodikove i Bakirove uvrede

Ja sam televizijska novinarka, preko 30 godina. Cijeli svoj profesionalni vijek radim s istim entuzijazmom, s istim motivom i ciljem i za svoju plaću. Nikada nisam bila na bolovanju i ne znam da li je to dobro. Svoje bronhitise i temperature sam neozbiljno shvatala, misleći da će moje priče nestati ili pobjeći. Imala sam svoje letove i padove i samo bih obrisala koljena i nastavila. Novinarku svi poznaju, prepoznaju, vole ili ne vole. Ako ništa, čuli su za nju. Malo ih shvata da je naš motiv interes javnosti, pravna i država u kojoj vladaju zakoni jednak za sve njene građane.

Pamtim jedan dijalog iz rata, kada je cijenjeni parlamentarac upitao uviјek energičnu Rasku Denjalić, zašto ona i suprug idu u isto vrijeme na teren? Imaju petogodišnju djevojčicu i nije fer da ostane bez oba roditelja. Ova slika kasnije se preselila i u moj mirnodopski dom, a vjerujem, i mojih kolegica. Mi smo radnice bez radnog vremena, koje neobjašnjivom logikom imaju petlju da ostave bebe u kući same, bolesne majke, a da istovremeno koncentrisano radimo.

U patrijarhalnom društvu kakvo je naše, novinarke su niža bića u odnosu na svoje kolege. Društvo jednostavno ne može da shvati da je novinarstvo profesija koja nije na prodaju. Oni tako misle, a na nama je da našim teškim radom dokažemo da to naprsto nije tako.

Majka sam dva odrasla sina koji su rasli uz sve strahote koje sam kao novinarka doživljavala. Većinu svog posla sam obavljala odlazeći iz kuće u gluho doba i uviјek bih se vraćala da ih još jednom poljubim dok čvrsto spavaju. Život sam provela na točkovima. Vrkende po montažama. I tako decenijama. Pratili su me, zastrašivali, verbalno masakrirali. To se nije smjelo odražavati na moju priču. Samo je ona bila važna. Uz novinarstvo, i to je bio moj izbor.

Nažalost, teško je izbrojati broj direktnih napada predstavnika vlasti ili vjerskih organizacija dok sam obavljala svoj posao. Brojne uvrede Miloša Dodika, koji je na press konferenciji pred kolegama i cijelokupnom javnošću, na moje pitanje rekao: „J.be mi se“. Ovo ističem jer je to bila prva uvreda novinarki i na koju niko nije reagovao.

Nedugo zatim primila sam slične izjave od istog političara. Slično sam doživljavala i na SDA i HDZ skupovima. Primjer: Bakir Izetbegović mi je rekao da u sitne sate treba da kuham i peglam, a ne njih da „ganjam“. Ističem i jedan fizički napad u Brčkom od parlamentarca Skupštine Distrikta, izvjesnog Šakovića, koji je tukao mene i snimatelja pred očima domaćih predstavnika vlasti i visokih zvanica OHR-a, gospodina Gre-

„Brojne uvrede Milorada Dodika, koji je na press konferenciji pred kolegama i cijelokupnom javnošću, na moje pitanje rekao: ‘J.be mi se’. Bakir Izetbegović mi je rekao da u sitne sate treba da kuham i peglam, a ne njih da „ganjam“

gorijana itd.

Nasilje nad nama često dolazi u formi blaćenja, seksističkih uvreda i bolesnih uznemiravanja, omaložavanja i direktnih prijetnji smrću. I to najviše putem društvenih mreža, čak i sa stvarnih profila, čiji su vlasnici „visokomoralni porodični ljudi“ ili perjanice političkih partija. Nerijetko su bile i žene.

Nakon što sam bila gošća emisije „Intervju 20“ urednice Sanele Prašović, obje smo postale „meta“ ispadu visokog državnog službenika Dženana Selimbegovića, nekadašnjeg savjetnika bošnjačkog člana Predsjedništva BiH Bakira Izetbegovića. Bio je to užasan, višesedmični virtualni zločin nad nama, s porukom istomišljenika da nas „treba nabiti na kolac“. Samo zato jer smo rekle istinu - da se 2. maja 1992. godine u studiju RTVBiH, umjesto u Predsjedništvu ili vojnim bazama, spašavala cjelevitost BiH. Ispad Selimbegovića je pravi primjer vladanja aktuelnih političkih elita u našoj zemlji, koje karakterizira neodgovornost, bahatost, primitivizam, neznanje, neprofesionalizam i poltronstvo.

Uvijek svoji i dostojanstveni

Većinu napada sam sakrila od javnosti, ali i od porodice, upravo iz razloga da im ne bih poremetila normalan život. Nekada to nisam uspijevala. Kao i ovaj posljednji pomenuti, koji je uključio cijelu zajednicu. Smatram da moramo govoriti o ovim stvarima, moramo ohrabriti kolegice, tako da to ne bude općeprihvaćena atmosfera. Na izložbi „Mi smo novinarkE“ u Collegium Artisticumu, 20 nas se je ohrabrilo da kažemo ko smo i šta smo. Nažalost, 35 njih su se predomislile zbog bojazni da će biti otpuštene s posla. Vjerujem da ih je danas manje strah.

Zbog mojih istraživačkih priča, nerijetko je oštećena i moja lična imovina, te se prijetilo mojoj majci i sinovima. Do te mjere da je čak planirana i otmica mojih dječaka. Nebrojeno puta dolazilo je do povrede mog dostojanstva s ciljem stvaranja degradirajućeg i ponižavajućeg mog statusa u društvu.

Ono što je meni bilo važno jeste što se nijednom nisam dvoumila da drugačije trebam raditi svoj posao. Pa i kad vam prijete da će vas ubiti, da će vam oteti djecu, uništiti karijeru, blatiti i prijatelje...

Mi smo profesija koja ne posluje s kriminalcima, mafijom i političarima. Mi smo svoji. Biću kolegjalna, pa neću reču svojE, jer mi kolegice branimo naše kolege. To, prije svega, radimo u našim redakcijama, pred našim šefovima, pa sve do kompletног društva. Samo tako ćemo generalno ohrabriti i žene iz ostalih profesija koje se mobinguju, otpuštaju s posla, rade za manju plaću od kolega. Uostalom, i to je naša misija.

Politika kažnjavanja onih koji napadaju novinarke mora zaživjeti

Piše: Biljana Radulović

Tajna slobode počiva u hrabrosti. (Perikle)

Za slobodu izražavanja u našem sistemu je potrebna hrabrost, kao i pristanak na sve posljedice koje mogu nastati kada slijedite svoja uvjerenja i volite svoju profesiju. U zdravim društvima, sloboda izražavanja i sloboda profesije treba da se prožimaju bez posljedica.

Kada novinarka navodi činjenice ili iznosi svoj stav o nekoj pojavi, pokreće lavinu osuda u nerazvijenom društvu, koje osciliraju od osude, uvrede, poniženja, prijetnje, klasičnog govora mržnje, pa čak do fizičke likvidacije. Isto tako, rizikuje da dobije i tužbu za klevetu ili obavezu da isplati visok iznos vrijednosti spora oštećenom, kao i da se izloži troškovima sudskog postupka.

Linija za pomoć novinarima

Aktuelni slučajevi:

1. Radio Sarajevo-portal:

- Navijači Fudbalskog kluba Sarajevo upali su u prostorije portala Radio Sarajevo i pod prijetnjom smrću novinarima i urednicima ali i njihovim porodicama tražili da se izbriše objava teksta o tome da je jedan od navijača ovog kluba u Bjelorusiji osuđen na 5 godina zatvora zbog kokaina. Upravni odbor Udruženja BH novinari uputilo je Saopćenje za javnost kojim ovaj napad karakterizira kao brutalno kršenje prava na slobodu izražavanja i ugrožavanje života novinara i urednika Radija Sarajevo.

2. Nikolina Bjelica, urednica portala Dиркет, Trebinje:

- Novinarima portala Direkt i Trebinja onemugucen izvor informacija od strane gradinacelnika Trebinja i svih preduzeca koji su pod patronazom grada. Koordinatorica Linije za pomoć novinarima dala je pravni savjet Nikolina Bjelici i uputila dopis gradonačelniku grada Trebinja kao i Rudniku i tremoelektrani Gacko.

3. Vahidin Durić, glavni i odgovorni urednik portala Bisce.ba:

- Nakon prenosa teksta sa Fb stranice Bihać i Biscani-dje su i stade, glavni i odgovorni urednik portala Bisce.ba pozvan na informativni razgovor u policiju. Koordinatorica Linije za pomoć novinarima dala je pravni savjet novinaru i uputila dopis MUP USK-Policjska uprava Bihać, da nam dostave razloge privodjenja novinara. PU Bihać dostavila odgovor na naš upit.

4. Magazin Žurnal:

- Osoba poznata u kriminalnim krugovima Mirza Gacanin snimio je prijetecu poruku i poslao uposlenicima magazina Žurnal. Upravni odbor Udruženja/udruge BH novinari izdali su Saopćenje za javnost u kojem su pozvali MUP KS i SIPa-u da putem međunarodnih programa i saradnje ispitaju slučaj.

5. Ismet Becar, Radio BIR:

- Na facebook stranici Zelenih beretki KS, stavljena je slika urednika Radija BIR kojom mu se otvoreno prijeti. Linija za pomoć novinarima uputila je dopis FMUP i MUP KS. Policijski organi rade na predmetu.

Kako se ispoljava nasilje

Sve ove oblike nasilja nad novinarkama možemo podijeliti na govor mržnje zasnovan na rodnoj neravnopravnosti ili mizoginiji i ekonomsko nasilje. I jedan i drugi oblik imaju za cilj zastrašivanje, do krajne mjere prestanka rada.

Gовор mržnje se ispoljava verbalno, lično (neposredno) i (posredno), kao internet nasilje, kroz komentare na različitim portalima, koji mnogo puta djeluju orkestrirani, naručeni, vjerovatno plaćeni do granica progona. Ekonomsko nasilje se ispoljava podnošenjem tužbi za klevetu, u kojima se najčešće i ne navodi radnja klevete nego naslov članka i sav sadržaj članka kao kleveta, i koji, uz to, sadrže i previsoko izraženu vrijednost predmeta spora.

Napadači su oni koji koriste svoju poziciju moći za seksistička ponižavanja i podnošenje tužbi za klevetu (neposredni), a tu su i oni posredni, koji nisu vidljivi kao prvi, ali su u njihovoј službi kroz govor mržnje na portalima, u komentarima, itd.

U suštini, oba oblika nasilja u svim svojim oblicima, seksističke aluzije, ponižavanja novinarke kao žene i njene profesije, zastrašivanja, izrugivanja fizičkom izgledu, ličnom i porodičnom životu i slično, imaju dvostruko dejstvo: stvaranje žrtve od novinarke i širenje mreže istomišljenika, kako bi se kroz takvu mrežu opravdao stav i stvorila podrška za još brutalniji napad na žrtvu, ali i kako bi se kod žrtve stvorio još veći osjećaj nemoći.

Izostanak reakcija i podrške

Kada se dogodi neka neprimjerena izjava kojom se novinarka obezvrađuje, uglavnom izostaje reakcija. Izostanak reakcije šire društvene zajednice je zabrinjavajući. Uz novinarku u takvim situacijama mogu stati jedino novinarska udruženja, koja će osuditi napad.

Ukoliko je počinilac javna ličnost, ne samo iz političkog života, nego i bilo koje druge oblasti, ne postoji osuda unutar zajednice kojoj on pripada, nego eventualno pojedinačne osude.

Kada je glumac **Sergej Trifunović** nedavno iznio uvredljive komentare na račun novinarki u Srbiji, podrška novinarkama je uslijedila iz udruženja novinara, povjerenice za rodnu ravnopravnost i ženske mreže nevladinih organizacija.

Osude glumačkih udruženja nije bilo.

Riječi poput "nisam ti ja čovjek za tebe", "briši iz zgrade", "kad vas pogledam, onda i shvatim zašto ste stalno negativni", "dolazite iz naroda koji je takav" i sl., do današnjeg dana nije osudila politička partija kojoj pripada počinilac, niti bilo koja institucija, pa čak ni gender centri.

Na takav način, cijelokupno društvo mrtvih individua postaje saučesnik.

Upitno je da li postoji adekvatna reakcija organizacija za zaštitu žena od nasilja ili se njihove reakcije ne evidentiraju, odnosno ne objavljuju.

Jednostavno je pretpostaviti reakcije i stanja u kojima se može naći novinarka nakon takvih napada ili orkestrirane hajke u vidu online komentara, ili čak saopštenja onih na koje se odnosilo njeno pitanje, članak, snimak... Samim činom napada, bez obzira u kom obliku dolazio, novinarka doživljava psihološko nasilje, zatim institucionalno, kada uviđa da je nemoćna, ali i ekonomsko, jer svako obraćanje institucijama košta je i vremena i novca. Od oblika napada može zavisiti vrsta zaštite novinarki.

Kako se zaštiti

U slučaju bilo kojeg oblika nasilja nad novinarkom, najprije treba zatražiti podršku novinarskih udruženja, ali i insistirati na široj podršci - od organizacija koje se bave pravima žena i drugih institucija civilnog sektora, te

„Kada se dogodi neka neprimjerena izjava kojom se novinarka obezvrjeđuje, uglavnom izostaje reakcija. Izostanak reakcije šire društvene zajednice je zabrinjavajući. Uz novinarku u takvim situacijama mogu stati jedino novinarska udruženja, koja će osuditi napad“

zahtjevima prema samom počinjocu - tražiti javno izvinjenje, insistirati da institucija/politička partija iz koje dolazi počinilac osudi takvo ponašanje, objaviti da je zatražena osuda, da nema ili ima reakcije, ukratko, upoznati javnost sa svim detaljima slučaja.

Putem strukovnih udruženja može se zatražiti i psihološka i pravna pomoć kako bi se novinarka osnažila u borbi za svoju zaštitu, jer u daljem procesu može biti ponovo stigmatizovana, ali institucionalno.

Za sve mizogine komentare, koji su u suštini najklasičniji govor mržnje, sračunat da kod napadnutog izazove uzinemirenje ili strah, treba podnosići tužbe za diskriminaciju, ali i krivične prijave.

Bez obzira što će svaki od ta dva postupka izazvati ponovno prolaženje kroz nasilje, ne smije se zaboraviti krajnji efekat kroz kaznu - koliko god bila simbolična, minimalna, ili čak uvredljiva za žrtvu napada.

Bitno je da zaživi politika kažnjavanja i da počinjoci počnu prihvati pomisao da mogu biti kažnjeni za napisano ili izgovoreno, za riječi ili radnje kojima su narušili tuđi mir, psihički ili fizički integritet.

U sistemima kakav je naš, poželjno je da ovakvi predmeti imaju monitoring kako bi se došlo do kvalitetnih pokazatelja u radu pravosuđa kada je riječ o slučajevima koji se tiču novinarki, ali i da se formira fond iz kojeg bi se mogla finansirati pravna pomoć u ovakvim slučajevima.

*Čovjek postaje slobodan svojom odlukom, otporom i nepristajanjem.
(Meša Selimović)*

Seksualno uzinemiravanje je vid pritiska o kojem novinarke ne govore

Piše: Nermina Omerbegović

Kad zakoračite u svijet novinarstva, imate neka skoro pa romantična očekivanja. Mislite da postajete glas onih koji se ne čuju, da ćete upoznati neke zanimljive ljude, putovati...

Ono što ne očekujete je da će vas procjenjivati ne prema vašim prilozima i tekstovima koje pišete, nego prema spolu, izgledu, godinama... Da će vam, ako ste žensko, trebati dvostruko, ma trostruko više da se dokažete, da vas počnu shvatati ozbiljno kao novinarku. Ne očekujete da ćete, zato što ste žensko, morati oko sebe da dižete zidove da bi bili zaštićeni. I ostali prisebni.

Nekulturni ljudi iz kulture

Na prijedlog da pišem o tome sa kakvim se problemima sreću novinarkе u bh. medijima, koliko im se onemogućava da rade svoj posao, koliko ih se napada i na kakve sve načine, vrteći u glavi razne situacije shvatila sam da je seksualno uzinemiravanje, bilo ono direktno ili indirektno, ozbiljan problem. U dosadašnjim tekstovima kolegice pišu većinom o problemima unutar redakcija, političkim i eventualno vlasničkim pritiscima. A vjerujem da su mnoge od njih susrele i sa ovom vrstom pritiska, kako unutar, tako i van redakcije.

Ma koliko se možda činilo nebitnim, seksualno uzinemiravanje jeste ozbiljan pritisak na novinarke. Tim više i zato što o njemu ne govorimo. Ponekad ga ne znamo prepoznati, ponekad nas je stid, a ponekad ne želimo da ostanemo bez izvora informacija. I tako sve to guramo pod tepih.

Ovaj put zadržat ću se tek na par primjera iz ličnog iskustva. Jer radeći u više redakcija, pa i kao PR, imala sam priliku vidjeti kako sagovornici procjenjuju muške kolege, a kako kolegice.

Najduži period svog novinarskog staža provela sam u redakcijama kulture. Neko bi naivno pomislio da baš umjetnike - slikare, pisce, glumce, režisere... - treba da krasiti jedan lijep odnos prema ženama. I zaista, ima

divnih sagovornika u svim oblastima. Nažalost, ima i onih drugih, koji misle da im ime i ugled koji uživaju u društvu daju više prava nego ostalima.

„Seksualno uz nemiravanje jeste ozbiljan pritisak na novinarke. Tim više i zato što o njemu ne govorimo. Ponekad ga ne znamo prepoznati, ponekad nas je stid, a ponekad ne želimo da ostanemo bez izvora informacija. I tako sve to guramo pod tepih“

Jednom prilikom tadašnja urednica u redakciji „Oslobođenja“ **Nada Salom** rekla mi je da trebam da uradim razgovor s predsjednikom jednog umjetničkog udruženja, koje je te godine slavilo značajan jubilej. Nazvala sam i dogovorila razgovor. Sagovornik je predložio da se nademo kod njega. Fotograf nije bio na raspolaganju, pa sam otišla sama, ne videći u tome neki problem.

Sjela sam, pijuckala kafu, spremala diktafon, objašnjavala sagovorniku o čemu želim da pričamo. I dok sam tako opušteno sjedila, „ugledni umjetnik“, ničim izazvan, iznenada se pokrenuo sa svog mesta i obreo, ni manje-ni više, nego u mom krilu!

Nekako sam se iskobeljala iz te neprijatne situacije, a on se počeo izvinjavati, čak mi je i na odlasku poklonio svoj rad koji sam ja, onako bijesna, bacila u prvu kantu za smeće.

Nazvala sam urednicu sa namjerom da joj ispričam šta se desilo, ali jednostavno, bilo me je stid. Kao da sam ja nešto tu skrivila. Pogledala se, na meni je široka majica, hlače. Ništa provokativno. I na kraju nisam rekla šta se zaista desilo, samo da intervju nije urađen. Da nisam mogla, te može li neko drugi to napraviti. Odgovor je bio da uradim kad stignem. I opet nakon par dana zovem „uglednog umjetnika“ - ovaj put nije dobro, bolestan, leži kući. Moram priznati da sam čak pomalo uživala dok sam sjedila iznad njega koji je nemoćan ležao.

U jednom periodu postojala je ideja da se snimi film o opsadi Sarajeva, u režiji **Veljka Bulajića**. Predloženo mi je da odem na razgovor kako bih radila kao PR tog projekta. Otišla sam, razgovarala sa organizatorom i dobila posao.

Tu sam radila tek sedam dana, a već tada se naslućivalo da od tog filma neće biti ništa. U tom periodu uspjela sam ugovoriti nekoliko televizijskih gostovanja, neke priloge u novinama, na radiju. Ipak, organizator mi je rekao da je očekivao više, pojasnivši da su me, između ostalog, primili i zbog izgleda! I da sam trebala nazvati neke urednike, ponuditi im izlazak...

Dobijam zadatak da razgovaram s direktorom jedne od kulturnih institucija. Nazovem ga i dogovorimo se da se vidimo u Kamernom teatru. Nakon upoznavanja kaže da ipak ne pristaje na razgovor. Zbunjena, pitam ga zašto. Objasni mi da dobro izgledam, što, po njemu, znači da ne znam raditi posao novinara. Nakon nekog vremena, odlazi od stola i razgovara sa ljudima koje oboje poznajemo. Naravno, muškarcima. Vrati se i kaže da pristaje na razgovor. Izgleda da su mu pojasnili da i nisam baš toliko glupa.

Prilikom razgovora kod prije „razvikanog“, nego uglednog, umjetnika, nakon pitanja da li je istina da je protiv njega još otvoren postupak zbog krađe (potpisivanja) tuđih djela, zavrće mi ruku, otima diktafon i vadi kasetu. Potom vrati diktafon i kaže da će nazvati direktora moje novinske kuće i da ne mogu ništa objaviti. Na izlasku mu kažem da odlično pamtim te da mi kaseta i ne treba. A ima i drugih sagovornika. I nimalo damski, dok je on za mojim leđima, istrčim, preskačući po dvije stepenice.

Tekst je ipak bio objavljen, najviše zbog toga što se tadašnja urednica **Svetlana Mustafić** izborila za to. Iako uz solidno sakaćenje od strane glavnog urednika.

Ne stidite se prijaviti uznemiravanje

Ovo je tek nekolicina među mnogo sličnih primjera. Problem bi nastajao i zbog toga što su to bili ljudi s kojima sam jednostavno morala sarađivati. Tako bi mi nakon svega ostajalo samo da se bar ja ponašam profesionalno, jer oni su izvori. A ostati bez izvora informacija, znači ostati bez informacije.

Sjećam se da je dragi čovjek, sjajni novinar **Hamza Bakšić** napisao priručnik „Ja, novinar“ u kojem je, između ostalog, tretirao upravo probleme koje novinarke mogu imati zbog svog izgleda ili načina oblaženja. To mi je pomalo zasmetalio i zapitala sam se treba li me iko ocjenjivati na osnovu moje vanjštine ili onoga što radim. Nadam se da sam vremenom uspjela savladati te prepreke. A mlađim kolegicama želim da se što manje susreću sa uznemiravanjima ovog tipa. A ako do toga ipak dođe, da se ne stide prijaviti. Pa možda i urednici i vlasnici medija budu imali razumijevanje za situacije u kojima se nađu.

P.S. Svaka sličnost sa stvarnim osobama je stvarna i namjerna. Imena nema, jer su neki u međuvremenu i preminuli. A i zbog toga što opisani u ovom tekstu vjerovatno nisu jedini koji su se tako odnosili prema novinarkama, te dopuštam i drugima da se prepozna i koriguju.

Zaštita novinarki od diskriminacije s aspekta rada Institucije ombudsmena

Piše: Edin Ibrahimefendić

Diskriminacija u svom najširem smislu označava svako različito postupanje bez opravdanog osnova, davanje prednosti ili isključivanje bilo prema pojedincu ili grupi, na osnovu nekog stvarnog ili pretpostavljenog osnova. Zabrana diskriminacije u Bosni i Hercegovini je, prije svega, zajamčena Ustavom BiH, kao i nizom zakona koji u svojim odredbama zabranjuju diskriminatorske prakse.

Zabrana diskriminacije – u bilo kojem njenom obliku – u Bosni i Hercegovini dodatno je regulisana donošenjem Zakona o zabrani diskriminacije 2009. godine, kao i dopunama i izmjenama Zakona 2016. godine. Pomenutim Zakonom predviđa se da su postupci poput poticanja na diskriminaciju, uznemiravanje, seksualno uznemiravanje i mobing posebni oblici diskriminatorskih praksi.

Posljedice mobinga i uznemiravanja

Zakon o zabrani diskriminacije značajnu ulogu daje i Institutiji ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine dodjeljujući joj nadležnost za vršenje ištraga po žalbama i ex officio (po službenoj dužnosti na osnovu informacija koja sama prikupi) te da, nakon provedene istrage, izdaje preporuke i mišljenja, uz mogućnost da, u određenim slučajevima, pokrene i prekršajne postupke.

Institucija ombudsmena navedenu ulogu obavlja u svim sferama života, bez obzira da li do pojave diskriminacije dolazi u javnom ili privatnom sektoru.

Ukoliko govorimo o pravima novinarki i njihovo zaštititi od diskriminacije, moramo uzeti u obzir da mobing može biti vršen isključivo na radnom mjestu, dok ostali oblici diskriminacije mogu biti vršeni u svim drugim okolnostima i sferama života.

Štetnost tih pojava, upravo zbog funkcije koju vrše mediji, zasigurno ima i širi društveni značaj.

Žrtve mobinga često su prisiljene napustiti svoju radnu sredinu ili prista-

ti na promjenu radnog mjeseta, što u slučaju novinarki može dovesti do prestanka njihovog angažmana u redakcijama ili manjeg doprinosa u samom radu medija. Pojava mobinga u redakcijama dodatno može utjecati na rodnu neizbalansiranost zaposlenika, udaljavanjem ili marginalizacijom žena u radu, kao i na samu uređivačku politiku kroz izbor tema i način izvještavanja te, u konačnici, kreiranje narativa medija.

Ukoliko su, na primjer, novinarke izložene uznenemiravanju i seksualnom uznenemiravanju, što danas nije rijetkost posebno u sferi komentara i društvenih mreža, one su često, zbog izostanka reakcija vlasti i podrške zajednice, prisiljene takve pritiske trpjeli. Dugoročna izloženost različitim pritiscima, osim što doprinosi narušavanju zdravlja žrtve, dovodi i do povlačenja s istaknutih pozicija u medijima te pojave autocenzure. Kad govorimo o tome, koliko god se fokusirali na pojedinačne slučajeve, moramo misliti i na generalnu sliku. Ukoliko šira javnost, ili jedan dio stanovništva, stiče dojam da je moguće bez posljedica uznenemiravati i seksualno uznenemiravati novinarke zbog njihovog djelovanja, možemo posljedično očekivati da će ispoljavati jednaku ili veću netrpeljivost i prema drugim ženama u javnom životu.

Institucija ombudsmena je u proteklom periodu u više navrata ukazivala vlastima da je potrebno urediti zakonski okvir za suzbijanje ovih pojava i djelovati što aktivnije na njihovom kažnjavanju.

Zakonski okvir i mogućnosti

Pitanje mobinga Zakonom je definisano kao oblik nefizičkog uznenemiravanja na radnom mjestu, koje podrazumijeva ponavljanje radnji s ponižavajućim efektom na žrtvu, čija je svrha ili posljedica degradacija radnih uslova ili profesionalnog statusa zaposlenog. Stoga se, unazad nekoliko godina, ovo pitanje počelo tretirati kao važno u oblasti rada, posebno rada u medijima.

Razlozi su brojni, od promjene same strukture medija, činjenice da je u mnogim medijima gotovo nestala ideja klasičnog osmosatovnog radnog vremena, kao povećanje konkurenциje koje dovodi do smanjenja prihoda medija i pritiska na smanjenje troškova ostvarujući ih, uobičajeno, umanjivanjem plata radnika.

Navedeni procesi su doveli do značajnih pritisaka unutar samih medija te narušavanja prava medijskih radnika, kao i pogoršanja njihovih međuljudskih odnosa. Ove prakse dovode do veće izloženosti pojavama vertikalnog (od nadređenih) i horizontalnog (od kolega) mobinga.

Za razliku od mobinga, za kojeg nemamo podatke na osnovu kojih bismo mogli neosporno zaključiti da su novinarke više izložene ovom obliku diskriminacije na radnom mjestu od novinara, neupitna je činjenica da su novinarke više izložene drugim oblicima uznenemiravanja u odnosu na muške kolege. U više analiza (npr. Predstavnika OSCE-a za slobodu medija) ukazano je da su novinarke izložene tri puta više online uznenemiravanju u odnosu na muške kolege.

Zakonski okvir omogućava radnicima u medijima da se obraćaju Instituciji ombudsmena bez obzira na status njihovog poslodavca, odnosno da li se radi o javnom ili komercijalnom mediju. Ipak, dosadašnja praksa ukazuje na činjenicu da se, uglavnom, obraćaju novinarke zaposlene u javnim medijima.

U jednom broju žalbi, nakon okončane istrage, nisu utvrđene činjenice koje bi upućivale na mobing nego više na teške i narušene međuljudske odnose. Institucija ombudsmena je, uprkos tome, ukazivala na potrebu otklanjanja navedenih negativnih pojava i eventualnu medijaciju.

U predmetima u kojima je nakon provedene istrage utvrđeno postojanje mobinga i uznenemiravanja izdane su preporuke odgovornima da se navedene radnje okončaju i otklone radnje koje su predstavljale degradaciju radnih uslova i profesionalnog statusa novinarki (npr. kontinuirano vrijedjanje i prozivanje zbog navodnih grešaka na sastancima uređivačkog kolegija).

„Žrtve mobinga često su prisiljene napustiti svoju radnu sredinu ili pristati na promjenu radnog mjesata, što u slučaju novinarki može dovesti do prestanka njihovog angažmana u redakcijama ili manjeg doprinosa u samom radu medija“

U konkretnim predmetima radilo se o ponašanjima koja su bila neprofesionalna, uznemiravajuća i ponižavajuća u radnom okruženju i nedvojbeno vodila ka degradaciji i narušavanju zdravlja (psihičkog i fizičkog) novinarki.

Zbog specifičnosti samih postupaka, te straha od preuzimanja bilo kakve odgovornosti, nije rijetkost da nakon zaprimanja preporuke odgovorni prestanu komunicirati s Institucijom ombudsmena. Ipak, u daljnjoj komunikaciji s podnositeljicama žalbi dobijene su informacije da su vršitelji mobinga u najvećoj mjeri promijenili svoje ponašanje te da je došlo do poboljšanja njihovog statusa. Bez obzira na činjenicu da jedan broj preporuka nije realiziran, ili nije realiziran u punoj mjeri, možemo zaključiti da postojeći mehanizam pruža određeni stepen zaštite licima izloženim diskriminaciji. Dalje, potrebne su mjere kako bi taj mehanizam bio što efikasniji u segmentu zaštite prava lica koja se obraćaju Instituciji ombudsmena.

Suzdržanost u privatnom sektoru

Preporuke Institucije ombudsmena nisu obavezujuće na način na koji su i odluke sudova, u smislu njihove izvršivosti, ali cilj im je da ukažu na povrede prava i na potrebu prestanka takvih radnji. Iz tog razloga one ne bi trebale biti smatrane manje značajnim od sudske odluke.

Osobama koje su izložene diskriminaciji - u bilo kojem obliku - uvijek ostaje mogućnost da pokrenu postupak pred nadležnim sudom u pogledu zaštite od diskriminacije, gdje kao dokazno sredstvo mogu koristiti i preporuku Institucije ombudsmena.

Najveći izazov u narednom periodu u pogledu povećane zaštite novinarki od bilo kojeg oblika diskriminacije, kao i drugih radnika u medijima, jeste kako potaknuti i zaposlene u privatnom sektoru da se obraćaju Instituciji ombudsmena kada se suoče s potrebotom zaštite njihovih prava.

Da bi se efikasnije suzbila pojava uznemiravanja kojem su izložene novinarke, potrebno je, osim rada Institucije ombudsmena, djelovanje regulatornih tijela, policije i tužilaštava.

(Autor je stručni savjetnik – pravnik Institucije ombudsmena BiH)

Solidarno, uz svakog od nas

Piše: Vanja Stokić

Da se ne lažemo, napadi su se uvijek dešavali i dešavat će se i dalje. Bez obzira ko ste i čime se bavite ljudi će vas napadati jer im se ne sviđa način na koji radite, govorite ili izgledate.

Kada novinare napadnu, okolina često reaguje pitajući „zašto“? Šta je skrivio? Čime je isprovocirao? Jedan od vjerovatno najlegitimijih odgovora jeste - radio je svoj posao.

Nedavno je u Sarajevu otvorena izložba koja tematizuje napade na novinarke i prikazuje njihove portrete, uz kratku priču o incidentu. Poražavajuće je što neke od koleginica nisu smjele da se predstave imenom, prezimenom i likom, jer bi otkrivanje njihovog identiteta vjerovatno dovelo do nove represije.

Bilo je tu onih koje su smjele - **Milanka Babić Kovačević, Štefica Galić, Arijana Saračević Helać, Milkica Milojević...** Slušajući njihove priče proteklih godina o napadima i stalnim pritiscima, ne možete da se ne divite njihovoj snazi i istrajnosti, bavljenu novinarstvom na isti način, netupljenju pera, bez obzira na moguće posljedice.

„Oni su ubijedeni da neko stoji iza mene, ne mogu da shvate da mogu istrajavati bez nekoga da mi štiti led“, kazala je jedna od njih.

„Kada napadnu jednog od nas, jedina ispravna reakcija novinarske zajednice jeste solidarnost. Budite tu za svog kolegu, ma kako vam napad možda malen izgledao. Izvještavajte o tome, okupirajte napadača i insistirajte na odgovorima. Ako je kolega napadnut zbog određene teme, bavite se upravo tom temom. Udržite se i „izludite“ napadača. Pokažite mu da nas je više i da je svaki čovjek bitan. Da ne može da nas zaustavi. Širite informacije koje je pokušao prikriti.“

Ne zaboravimo kolege

Napadači ne poznaju rod niti pol. Da, vjerovatno je lakše napadati žene, jer vlada stereotip da su one nježnije i lakše ih je zastrašiti. Da, mene lično su policajci ometali u poslu isključivo kada sve muške kolege napuste teren i ja ostanem sama. Ali isto tako, iz priče o napadima ne smijemo isključiti saborce, kolege novinare, koji su svakodnevno izloženi pritiscima.

Ajdin Kamber je nedavno fizički izguran iz zgrade Vlade USK. Izbacili su ga zaštitar, policajac i premijer lično, zato što se plaše njegovih pitanja. **Vladimir Kovačević** preživio je pokušaj ubistva i doživio da se napadač osudi na samo četiri godine zatvora. Cijeloj redakciji „Žurnala“ poštom šalju dijelove granata, kao opomenu i upozorenje.

Solidarnost prije svega

Kada napadnu jednog od nas, jedina ispravna reakcija novinarske zajednice jeste solidarnost. Budite tu za svog kolegu, ma kako vam napad možda malen izgledao. Izvještavajte o tome, okupirajte napadača i insistirajte na odgovorima. Ako je kolega napadnut zbog određene teme, bavite se upravo tom temom. Udržite se i „izludite“ napadača. Pokažite mu da nas je više i da je svaki čovjek bitan. Da ne može da nas zaustavi. Širite informacije koje je pokušao prikriti.

Zašto prijaviti

Zato što se to ne smije dešavati. Zato što je prijava reakcija, a izostanak reakcije je odobravanje. Zato što ne smije proći nezapaženo. Zato što se tu ne radi samo o vama. Sutra će ista osoba prijetiti ili napasti drugog novinara, koji možda neće biti snažan kao vi. Možda se slomi i odustane od teme, posla, novinarstva.

Kome prijaviti

Kome god stignete. Svojoj redakciji i uredniku, policiji, Liniji za pomoć novinarama, Ombudsmenu. Pišite tekst ili snimite prilog o tome za svoj medij. Razglasite po društvenim mrežama. Pričajte kolegama, nadugo i naširoko. Samo nemojte da čutite.

Glasovi novinarki: Put istine najbolja je odbrana protiv napadača

Performans i izložba fotografija pod nazivom „**Mi smo novinarkE**“ upriličeni su 31. oktobra u Gradskoj galeriji *Collegium Artisticum* u Sarajevu, u organizaciji Udruženja BH novinari.

Ideja za izložbu nastala je prije deset godina, kada je jedna kolegica počela da vodi bitku protiv mobinga i tada su joj rekli da je čovjek kojeg je ona optužila za mobing „intelektualac, obrazovan čovjek, porodični čovjek, ugledan član društva“, te da on kao takav ne može da bude mober, navodi Borka Rudić, generalna tajnica BH novinara.

“Ove su novinarke tu zato što su bile žrtve najbrutalnijih prijetnji i napada.

Jedanaest fotografija su samo siluete pored kojih smo naznačili iz kojih medija dolaze te kolegice, ali one nisu smjele da se pojave likom zbog represije koju trpe u svom mediju i zbog činjenice da bi mogle snositi odgovornost, ukoliko javno progovore o nasilju“, rekla je Rudić na otvaranju izložbe.

Cilj postavke jeste da se skrene pažnja na nasilje nad novinarkama - kako na profesionalno, tako i na ono rodno zasnovano, koje se u našoj javnosti često ni ne prepoznaće kao takvo. Ova izložba uskoro će biti predstavljena publici i u Mostaru i Banja Luci.

U nastavku donosimo neka od iskustava novinarki koje su javno progovorile o različitim oblicima nasilja i napada kojima su bile izložene, kao i o problemima sa kojima se svakodnevno suočavaju u svom poslu.

Adisa Imamović

Onemogućavanje pristupa informacijama putem fizičkog napada. Psihanje, vrijeđanje, tjeranje, ismijavanje. *Prozivanje putem društvenih mreža, privatne prijeteće poruke, ali i javne objave u kojima se poziva na nasilje i bojkot. Psovanje „turske majke“, potom nazivanje „četničkom kurvom“.* Nikada se nisam upuštala u rasprave ili odgovarala na uvrede. Moji argumenti u takvim situacijama, koliko god dobri bili, nisu dovoljni. Jedino čemu se nadam jeste da građani na koncu prepoznaju kako je sve što radimo u njihovom interesu.

Solidarnost je iznimno važna jer nerijetko na terenu ovisimo jedna o drugoj, s obzirom na to da je reporterski posao zahtjevan, ponekad opasan, a rade ga većinom žene.

**Adisa Imamović
Reporterka N1 televizije
Sarajevo**

Leila Kurbegović

„Misli svojom glavom, gledaj svojim očima i slušaj svojim ušima“ - moto je koji me vodi već godinama u plemenitoj profesiji kakva je novinarstvo. Iako živimo u vremenu kada „nije dobro“ gledati svojim očima, nego valjda tuđim, slušati šta ti neko drugi kaže, a glavu valjda ne treba uopšte koristiti, ja ipak biram put istine, objektivnosti i profesionalnosti, jer sam odabrala da budem novinarka. Moja borba je borba protiv cenzure u svim njenim oblicima i borba za novinarsku profesiju koja nalaže da uvijek se donese priča onakva kakva jeste, objektivna i potkrijepljena činjenicama. Baš jedna takva moja priča se nekima nije svijjela, pa su je zabranili, ali mi ne mogu zabraniti da govorim, pišem i mislim.“

Vildana Selimbegović

U pokušaju da odgovorim na teško pitanje ko je sve atakovao na moj novinarski angažman, obično zanijemim, no ipak u širokoj lepezi napadača čini mi se da posebno mjesto zauzimaju domaći radikalni, islamisti vеhabitske provinijencije, no u stopu ih prate i ostali fašisti. *Pa ipak, mislim da iznimno tretman pripada i lopovima i kriminalcima, bliskim vlasti. Neki ih zovu političarima.*

Martina Mlinarević

Kroz petnaestogodišnji rad u medijima prvenstveno sam bila fokusirana na društveno-političku zbilju u našoj zemlji, pišući iz pozicije stanovnika zapadne Hercegovine, želeći da područje u kojem živim i djelujem bude bolje, zdravije i kvalitetnije. Svaki moj tekst, međutim, nailazio je većinom samo na salve uvreda i prijetnji, iznimno kad bih se očešala od „svetinje“ koje u tom području kroje stvarnost, a to su HDZ i Crkva. Ono što ih najviše боли jeste što sam postala gotovo medij za sebe i imam veliki broj ljudi koji me prati i čita, tako da se o nijihovim kriminalnim radnjama čuje sve dalje i sve više. Posljednjih godina najaktivnija sam u polju osvještavanja tabua i predrasuda vezanih za karcinom dojke, od kojeg sam i sama oboljela 2017. godine. Od tog perioda do danas prošla sam četiri operacije, 25 zračenja i oralne kemoterapije, ali ono što je za mene bilo najgore jeste besprizoran i orkestirani linč koji se vodi protiv mene upravo u tim, za mene najdelikatnijim, zdravstvenim momenitima. Osim izbacivanja iz knjižara i sa književnih festivala, patologija i brutalnost stigmatizacije koju prolazim putem društvenih mreža je neshvatljiva posebno jer su komentatori fascinirani upravo željom da mi se dogode što teže stvari baš u mojim najtežim vremenima privatno, tako da mi ispisuju rečenice poput - *dabogda me raskomadao rak do kraja, da se bar bolest vrati i završi započeto, dabogda mi dijete dobije rak, da me treba vezati za ruke i izvijljavati se na meni, izražavaju sućut mojoj obitelji jer sam mrtva žena, da je devedeset druga zelenila bi se trava po meni, ili, kako pričam protiv Hrvata, mogla bih ostati i bez druge sise.* Sve ovo je napisano pod imenima i prezimenima. Sve ovo sam prijavila Federalnoj upravi policije, koji do danas nisu učinili apsolutno ništa po tom pitanju. Biti novinar u BiH, posebice biti žena i biti novinarka u BiH, Sizifov je posao.

Željka Mihaljević

Prve neugodnosti i proglašenje „nepodobnom“ novinarkom doživljava u ratu (zbog porijekla - miješani brak roditelja), te pokušaj zabrane rada, a osnivanjem nezavisnog Radija „Studio N“ u Livnu sa dvojicom kolega, ponovno biva meta, ovoga puta vladajućeg establišmenta kojemu je smetao slobodan medij. *Pritisici su kulminirali kada je brutalno pretučen njezin suprug, a najžešći udar bilo je distribuiranje letka protiv nje i kolege suosnivača radija u kojem ih se etiketira „neprijateljima aktualne vlasti, hrvatskog naroda, stranim plaćenicima“ koji „pljuju i bliju po svemu što predstavlja bilo kakve hrvatske vrijednosti u Livnu.“*

Dragica Vukalo

Nakon višedecenijskog uredničkog i voditeljskog staža, zlom voljom čelnih ljudi i jednog člana Upravnog odbora RTRS-a, zabranjeno mi je da se bavim novinarstvom, pa sam sa mjesta urednika Dnevnog programa protjerana na mjesto tehničkog sekretara u Službi prenosa i emitovanja programa. Na metode mobinga i diskriminacije potpuno inferiore bile su i radne kolege, kao i predstavnici pravosuđa RS-a i BiH s kojima sam vodila skoro decenijski sudski spor. *Bosanskohercegovačku pravosudnu zajednicu smatram najodgovornijom jer ne poštuje Zakon o radu RS-a i Zakon o zabrani diskriminacije BiH koji su institute mobinga i diskriminacije prezicno definisali.*

Milanka Kovačević

Čini se da nema mnogo pozicija koje vas bacaju u vatru kao biti novinarka i raditi u maloj sredini. U startu protiv sebe imate muškarce koji su na poziciji moći. I nema razlike da li se radi o zvaničnicima lokalne vlasti, direktorima preduzeća ili osobama sa one strane zakona. *Neće se libiti da vam otvoreno kažu da ne trpe kritiku i da će je svesti na lični plan. A onda i učiniti sve da vam otežaju ili onemoguće rad. Ono na šta ne računaju je otpor.* Prijaviti i obznaniti su mehanizmi koji pomažu.

Elma Kazagić

Napadi pripadnika ravnogorskog pokreta, prijetnje iz radikalnih selefjskih redova, pozivi na hapšenje mene kao urednice, napadi na moju ekipu zbog istraživačkih priča o kriminalu... *Sve je to ništa spram pritišaka produženih ruku politike, mizerno kratkih mandata, a dugih spiskova kriminalnih radnji. Oni smatraju da su nevidljivi, a mi znamo ko su. Kontaju da su mudri, a nisu. Oni misle da će trajati „koliko je vijeka i svijeta“, a neće. Zato je, smatram, jedini pravi recept: ISTRAJTĚ! Ne dajte da vas politika kojoj smetate izbriše! Znanjem se borite! Ja jesam. Tako ćete i njih naučiti da vas cijene. Smatram da je to pravi put, i protiv njih najbolji.*

**KROZ MREŽU
NOVINARKI ĆEMO SE
TRUDITI DA NI JEDNA
NOVINARKA I
UREDница, iz BILO
KOJEG MEDIJA U BIH,
NE BUDE SMIJENJENA
ZBOG POLITIČKOG
UTICAJA.**

Elma Kazagić
FTV
Sarajevo

Milkica Milojević

Samo sam se javila na redakcijski telefon, uredno se predstavila i uljudno zamolila sagovornika da ne galami. *Usljedio je rafal psovki i prijetnji: doznaće on, reče, gdje stanujem, sve će mi u kući pobiti, čak i djecu. Kolege su mi rekле da to „nije ništa“, da se to „dešava svaki dan“, da nam je „takav posao“.* Neću da živim u društvu u kojem je „normalno“ da bilo ko zbog bilo čega, a pogotovo zbog napisane ili izgovorene riječi, prijeti ubijanjem djece. Ne, to nije normalno. To ne smije da se dešava nijedan dan. Ne dam da se ovako urušava dostojanstvo novinarske profesije. Prijavila sam nasilnika policiji. Sudski proces je u toku.

Štefica Galić

Zbog svoga angažmana često na udaru raznih grupa dilera mržnje, policije, sudstva, uličnog desnila (fizički je napadnut 2012., a verbalno bezbroj puta). Onima koji misle da je batinom, prijetnjama i uvredama mogu obratiti na svoje mišljenje poručuje da ona ne vjeruje u vladavinu sile. Nikad nije odustala od principa ljudskosti niti pristala na podjele i nacionalističke učjene, inzistirajući na važnosti suočavanja s istinom o prošlosti, želeći tako doprinijeti miru i humanim odnosima među ljudima.

Impressum

Udruženje/udruga BH Novinari

Kralja Tvrta 5/5, Sarajevo, BiH

Tel: +387 33 223 818;

Fax: + 387 33 255 600

E-mail: bhnovinari@bhnovinari.ba;

Web: www.bhnovinari.ba

Redakcijski kolegij biltena

Faruk Kajtaz

Siniša Vukelić

Borislav Vukojević

Bedrana Kletović

Amer Tikveša

Urednik

Maja Radević

Tehnički urednik

Jasmin Ibrić